

Pino Daniele și soarele amar din Napoli...

Am început să iubesc Napoli, doar atunci când am încetat să-l înțeleg. Mi-a trebuit mult timp și multă răbdare. O vreme l-am judecat aspru, l-am criticat, l-am hulit, simțeam, cu adevărat, insuportabilă acea *ușurătate a ființei* napoletane, care părea, la prima vedere, grăbită, doar superficialitate și nepăsare. În fiecare săptămână, îmi propuneam să plec din orașul ăsta haotic, gălagios, dezordonat, dezarmant de...illogic. Parcă nimic nu putea fi explicat, sau justificat, cu ajutorul logicii, al rațiunii, orașul era o realitate aparte, care funcționa după legi proprii, în care totul era posibil și totul devenea imposibil, dar și indescifrabil, pentru "nevorbitorii" acestui limbaj secret și ai limbii napoletane (napoletana e primul dialect italian declarat oficial limbă). Contradicțiile și paradoxurile fac parte din natura intrinsecă a acestui loc, ai cărui oameni trăiesc zilnic infernul și paradisul, frumusețea desăvârșită și degradarea absolută, iubirea viscerală și dorința de a pleca cât mai departe. Prietenii mei napoletani îmi spuneau, adesea, că, numai cine se naște aici, poate iubi orașul ăsta, e chestie de ADN, altfel se întâmplă inevitabilul: cazi în capcana locurilor comune, a stereotipurilor cu care toți italienii, și nu numai, judecă Napoli, pentru că nu sunt în stare să-l iubească.

Nu e adevărat că orașul ăsta, ori îl iubești, ori îl urăști. Știu că e un paradox, dar cred că nu poți iubi Napoli, dacă nu îl urăști un pic. Dacă nu te doare indiferența, degradarea, nepăsarea celor din jur. Dacă nu vezi mizeria și te

încăpățânezi să admiri doar frumusețea cu adevărat unică a acestui oraș. Eu am ajuns să-l iubesc, pentru că, mai întâi, l-am urât. Acum, după toți ani ăștia îmi dau seama că m-am apropiat de el, în modul cel mai neinspirat cu putință. Veneam din Transilvania, eram disciplinată, ordonată, punctuală, m-au botezat, imediat, cu evidentă ironie, *nemțoaica*. Căutam la Napoli o realitate în care să mă pot adapta cu ușurință, cu tot bagajul meu de valori, principii, idei... Eram rigidă și intransigentă. Mă enerva când aveam întâlnire cu cineva și auzeam fraza: *hai să ne întâlnim pe la...cinci sau după cinci, care putea însemna șase, cinci jumătate, putea însemna orice*. Era totul relativ și foarte elastic. Îmi dau seama că mă agățam de niște detalii, pe care un napoletan adevărat refuză să le vadă, prins fiind de esența lucrurilor. Priveam golful și marea, de o frumusețe compleșitoare, dar vedeam doar Vezuviul sumbru și amenințător, și nu puteam înțelege cum reușeau napoletanii să își savureze cafeaua așezați, pe o terasă, la poalele Vulcanului. Mă plimbam pe străzi, urcam scări, care leagă infernul de paradis, mă uitam la altarele dedicate lui Maradona, pe care le găsești la tot pasul în centrul vechi, priveam ampolele, care conțineau lacrimile lui Maradona *vărsate atunci când a plecat de la Napoli și zâmbeam cu aroganță*. Traversam *Spaccanapoli*, strada principală a orașului vechi, care, încă din antichitate, îl divide, între nord și sud, și nu vedeam altceva decât contradicțiile, incongruențele, când, de fapt, trebuia să privesc doar armonia perfectă între frumusețe și negația ei.

Continuam să judec orașul ăsta și să mă pierd în detalii. Rămâneam, încă, prea departe de sufletul lui.

Apoi, într-o zi, am auzit un cântec. Se numește *Napule è*. Știu că o să spuneți că nu te poți îndrăgosti de un loc, doar pentru că ai ascultat un cântec! Mie mi s-a întâmplat. A fost un fel de revelație, care m-a ajutat să înțeleg că pierdeam vremea,

încercând să înțeleg orașul ăsta, cu mintea și cu rațiunea pură. Sosise momentul să-mi pun la treabă simțurile și să simt orașul, să-i ascult inima. M-a ajutat *Pino Daniele*, unul dintre cei mai mari artiști napoletani, chitarist de excepție, compozitor și cântăreț, care a ajuns să se identifice, de-a lungul anilor, cu acest loc. M-a luat de mână, în mod imaginar, și m-a însoțit, cu muzica lui, prin aceleași locuri în care trecusem, de multe ori, înainte, fără să văd nimic. Am început să ascult vocea, plină de muzică, a străzii și să nu aud doar zgomotul. Am început să adulmec parfumuri, miroasuri, arome, atât de intense încât se impregnaseră în zidurile umede, degradate, găurite, pe alocuri, de gloanțe încă fumegânde... Am învățat să disting culori, nuanțe, sunete, melodii, uneori melancolice, alteori euforice, cu care orașul îmi vorbea.

Acum câteva zile, a murit, brusc, Pino Daniele, din cauza unui infarct. Avea 59 de ani. Ceea ce s-a întâmplat la Napoli, după moartea lui, e greu de imaginat și mult mai greu de

povestit. Mi-am dat seama de asta încercând să-i explic mamei mele totul: că primarul a declarat doliu citadin, că drapelele au fost coborâte în bernă, că au avut loc două funeralii, unul la Roma și altul la Napoli, că două zile la rând s-au organizat la Napoli, în Piazza Plebiscito, piața principală a orașului, flash mob-uri la care au participat peste 50.000 de persoane. Tot atâtea voci care au cântat, până noaptea târziu, cântecele lui Pino Daniele. Pizzeriile din Napoli i-au dedicat o pizza specială. Înaintea meciului de fotbal care avut loc la Napoli, tot stadionul a cântat *Napule è*, care va deveni, probabil, imnul echipei. La înmormântare au participat peste 150.000 de persoane. Am văzut copii plângând împreună cu bunicii lor. După încheierea ceremoniei funebre, oamenii au rămas în piață să cânte, împreună cu Pino Daniele, a cărui voce a răsunat în tot orașul, până târziu în noapte. Zeci de mii de persoane au semnat petiții on line adresate primarului din Napoli pentru a da unei străzi sau unei piețe numele lui Pino Daniele. În toate stațiile de metrou s-a difuzat zilele astea muzica lui și era atât de emoționant să vezi cum călătorii începeau să cânte spontan, urcând sau coborând scările rulante, sau în metrou, într-un fel de concert improvizat, dar atât de tulburător.

În 1981, Pino Daniele a organizat primul său mare concert la Napoli, în Piazza Plebiscito. În 7 ianuarie 2015, cercul s-a închis, în mod simbolic, o dată cu funeraliile sale, care au avut loc în aceeași piață.

Nu încercați să înțelegeți tot ceea ce s-a întâmplat la Napoli zilele astea, așa cum au încercat să o facă varii opinionioniști, sociologi sau psihologi, care, după multe dezbateri,

au decretat, în cele din urmă, că “doar la Napoli se putea întâmpla un astfel de fenomen”, doar Napoli putea dăruia atâta iubire, în mod visceral și irațional, celui care a iubit orașul ăsta, cu disperare și melancolie, care a cântat în napoletană, pe acorduri complexe, ce îmbinau muzica clasică napoletană, jazzul, blues-ul, rock-ul, a cântat în italiană, a devenit internațional (a cântat, spre exemplu, cu Eric Clapton, care i-a dedicat, zilele astea, un cântec), dar a rămas napoletan. Chiar dacă a plecat din Napoli acum 35 de ani, s-a mutat la Roma, unde a trăit până anul trecut, când s-a retras în Toscana. Departe de Napoli, doar fizic, pentru că înlăuntrul său a rămas cel mai mare poet al sufletului napoletan, unic în felul său, tocmai pentru că simțea ce dulce povară era iubirea sa disperată pentru orașul acesta, plin de contradicții, în care soarele e, uneori, amar.

Știu că e o nebunie să traduci un cântec scris în napoletană, un cântec care e, de fapt, coloana sonoră a acestui oraș, și să reușești să îi surprinzi...esența, dincolo de cuvinte. O să încerc, totuși. Iată cum sună în napoletană:

*Napule è mille culure
Napule è mille paure
Napule è a voce de' criature
Che saglie chianu chianu
E tu sai ca' nun si sulo*

Napule è nu sole amaro

*Napule è addore e' mare
Napule è na' carta sporca
E nisciuno se ne importa
E ognuno aspetta a' sciorta*

*Napule è na' camminata
Int' e viche miezo all'ate
Napule è tutto nu suonno
E a' sape tutto o' munno
Ma nun sanno a' verità.*

Napoli e mii de culori/Napoli e mii de spaime/Napoli e vocea copiilor/ Care devine tot mai puternică/ Și atunci simți că nu ești singur./ Napoli e un soare amar/ Napoli e parfumul mării,/ Napoli e o hârtie murdară/ De care nu-i pasă nimănui,/ Pentru că fiecare își așteaptă norocul. /Napoli e o plimbare, pe străduțe, în mijlocul celorlalți, /Napoli e un vis /Pe care îl cunoaște o lume întreagă /Dar nimeni nu știe adevărul...

Ascultați cântecul, în versiunea live, realizată de Pino Daniele, împreună cu Eric Clapton, în 2011.

Play napule